

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Димитър Веселинов

На дисертационен труд на тема: **„Модел за формиране на практически и познавателни умения при 5-7 годишни деца от предучилищна възраст за ориентиране в заобикалящата ги среда“**

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението в детската градина и началното училище по техника и технологии) с кандидат Здравка Георгиева Костадинова, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ – ДИУУ

I. Кратки биографични данни за докторанта

Здравка Георгиева Костадинова е преподавател по Методика на обучението по професионална подготовка в ДИУУ, СУ „Св. Климент Охридски“.

През 1986 г. завършва 9 ФЕГ гр. София. Следва машиностроене в Технически университет гр. София, Енергомашиностроителен факултет, където се дипломира през 1994 г. със специалност Хидро и пневмо техника, Машинен инженер. Завършва и втора специалност „Професионална педагогика“ през 1993 г. към Свободен факултет на Технически университет, гр. София.

Следва в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по начална и предучилищна педагогика висше образование степен „Бакалавър“. Дипломира се през 2001 г. със специалност „Начална училищна педагогика“.

Започва работа през 1995 г. в Централен институт по изчислителна техника като конструктор. От 2001 г. до 2024 г. е асистент по Методика на обучението по професионална подготовка, направление „Транспорт“ в ДИУУ, СУ „Св. Климент Охридски“. От февруари 2024 г. е преназначена на длъжност „преподавател“.

II. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд разглежда актуален проблем в обучението на 5-7 годишни деца от предучилищна възраст – изграждане на самостоятелно безопасно поведение на децата в реална външна околна среда. В представения труд са изследвани възможностите на обучението за формиране на необходимите знания и умения чрез изследователски подход, прилаган под непосредственото ръководство на учителя.

Обект на изследването са практически и познавателни умения при 5-7 годишни деца за ориентиране в заобикалящата среда. Предмет е моделът за формиране на практически и познавателни умения при 5-7 годишни деца за ориентиране в заобикалящата ги външна среда, които се формират чрез образователни направления „Конструиране и технологии“ и „Околен свят“.

Формулираната цел на дисертацията е насочена към разработване и апробиране на педагогически модел и провеждане емпирично изследване за ефективността му и анализиране на резултатите от изследването.

Научният анализ е базиран на български и чуждестранни литературни източници. Подбраното научно съдържание е целенасочено и обвързано с изследваните проблеми и са разгледани основни акценти от стратегически и нормативни документи. Представени са научни постановки от учебно-методическа литература, учебници, публикации, свързани с проблемите на обучението на 5-7 годишни деца от предучилищна възраст. Проучвани са активни подходи на обучение и тяхното отражение в предучилищното образование. Позоваването на цитираните автори е добросъвестно.

Иновативност на изследването на дисертационния труд

Оригиналност на дисертацията

1. Дисертацията обогатява изследванията за изграждане на знания и умения при 5-7 годишни деца от предучилищна възраст за ориентирание в заобикалящата ги среда.
2. Разработен е базиран на изследователски подход дидактически модел за формиране на практически и познавателни умения при деца от предучилищна възраст за ориентирание в заобикалящата ги среда.
3. Разработен и приложен в педагогическата практика инструментариум за реализиране на дидактическия модел.

III. Оценка на структурата, съдържанието и изводите на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем 220 страници. Основният текст е в обем от 200 страници, а приложенията 20 страници.

Изследването е представено в увод, три глави, заключение и библиография от 141 заглавия, от които 137 на кирилица и 4 на латиница. В основния текст са включени 54 таблици и 81 диаграми. Научните задачи на дисертационния труд са съобразени с предмета и целта на изследването. Анализирани са нормативни документи публикувани от МОН, свързани с обучението на деца и ученици в периода 2003-2023 г.; Учебници и учебни помагала издадени и одобрени от МОН за обучение на деца и ученици за периода 1972-2021 г.; Монографии на кирилица издавани от 1946 до 2022 г.; Реферирани и рецензирани научни публикации от списания, сборници, годишници от 2005 до 2023 г.; Научни публикации от научни списания, публикувани в интернет сайтове от 2010 до 2020 г.

В първа глава „Теоретична постановка на проблема“ е разгледана възможността за интегриране на съдържанието на образователни направления „Околен свят“, „Конструиране и технологии“ и безопасно движение по пътищата на деца. Изследвана е учебно-методическа литература, учебници, публикации, свързани с

проблемите на обучението на 5-7 годишни деца от предучилищна възраст. Проучени са базисни понятия изграждащи обучението, принципи, подходи, организационни форми, методи и средства на обучение в предучилищното образование. Основен акцент е поставен върху конструктивистките подходи в обучението, търсени са вижданията на български и чуждестранни автори за изследваната тема.

Втора глава „Представяне на технологията“ е изградена в три части: концептуална рамка, съдържателна част и процесуална част. В концептуалната рамка са изяснени отправни точки и идеи за създаване на технологията. В съдържателната част са обобщени изходните позиции и насоки при проектирането на технологията.

Коректно е формулирана целта на разработената технология за обучение - формиране на практически и познавателни умения при деца от предучилищна възраст за безопасно ориентиране и придвижване в заобикалящата ги външна околна среда. Реализирането и организацията на учебния процес е планиран и съобразен със следните задачи: Детето да усвои норми и правила на безопасно поведение при основни социализиращи процеси, да разбира и демонстрира безопасно поведение и спазване на правила, когато е във външна заобикаляща среда и да взаимодейства с възрастни и с връстници, като наблюдава и оценява поведението, коментира причини, които го пораждат.

Процесуалната част съдържа работни алгоритми на модел за формиране на компетентност при деца от предучилищна възраст за ориентиране в заобикалящата ги реална външна околна среда и материали за подготовка и развиване на уменията за преподавателя.

В трета глава докторантът извежда важни аспекти за изследването. Параметрите, критериите и показателите за изследване са взаимнообвързани, с видима логическа връзка между тях. Разработен е необходимият изследователски инструментариум. Педагогическото изследване е проведено в следните етапи: предварителен експеримент, констатиращ, формиращ и контролен експеримент.

Изпробвана е приложимостта на технологичния модел. Предложените на учителите технология на обучение, методи и средства са успешно интегрирани от тях в учебния процес. Детайлно са анализирани резултатите за констатиращ и контролен експеримент. Докторантът е обобщил в таблици и диаграми резултатите, изводите са на базата на четирите етапа на педагогическото изследване.

IV. Конкретни резултати от проведеното изследване

1. Проучени са и са анализирани на стратегически и нормативни документи, учебно-методическа литература, публикувани в периода от 1972 до 2023 г. за образователни направления „Конструиране и технологии“ и „Околен свят“, предучилищно образование.
2. Изяснено е понятието „Компетентност за ориентиране в заобикалящата среда при 5-7 годишни деца от предучилищна възраст“.
3. Разработен е базиран на изследователски подход дидактически модел за формиране на практически и познавателни умения при деца от предучилищна възраст за ориентиране в заобикалящата ги среда.
4. Разработен и приложен в педагогическата практика инструментариум за реализиране на дидактическия модел, в следните части: 1.1 Модели за активно обучение при изграждане на практически и познавателни умения при деца от предучилищна възраст за ориентиране в заобикалящата ги среда 1.2 Насоки за преподавателя при провеждане на обучението на 5-7 годишни деца от предучилищна възраст с разработеното помагало. 2. Помагало за обучение на 5-7 годишни деца от предучилищна възраст.
5. Старателно са анализирани резултатите от всички етапи от проведеното изследване, последвани от конкретни изводи.

V. Заключение

В представената работа Здравка Георгиева Костадинова показва познаване на проблемите и задачите за формиране на знания и практически и познавателни умения при деца от предучилищна възраст за безопасно ориентиране и придвижване в заобикалящата ги външна околна среда.

Разработеният дисертационен труд на тема „Модел за формиране на практически и познавателни умения при 5-7 годишни деца от предучилищна възраст за ориентиране в заобикалящата ги среда“ съответства на установените критерии за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в България.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, дисертационен труд представен по-горе, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди **образователната и научна степен „доктор“** на преподавател инж. **Здравка Георгиева Костадинова** в област на висше образование: 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението в детската градина и началното училище по техника и технологии).

16.01.2025 г.

София

Рецензент:

(проф. дн Димитър Веселинов)